

2020 METŲ NOBELIO TAIKOS PREMIJA SKIRTA PASAULIO MAISTO PROGRAMAI

Šių metų Nobelio taikos premija skirta Pasaulio maisto programai (WFP), kuri kovoja su badu visame pasaulyje įgyvendindama humanitarinės pagalbos programas. Ši Jungtinių Tautų (JT) organizacija pernai padėjo 100 mln. žmonių 88 valstybėse, teigia apdovanojimą pristačiusi Nobelio komisijos narė.

Šiuo apdovanojimu komitetas nori atkreipti pasaulio dėmesį į milijonus visame pasaulyje badaujančių žmonių.

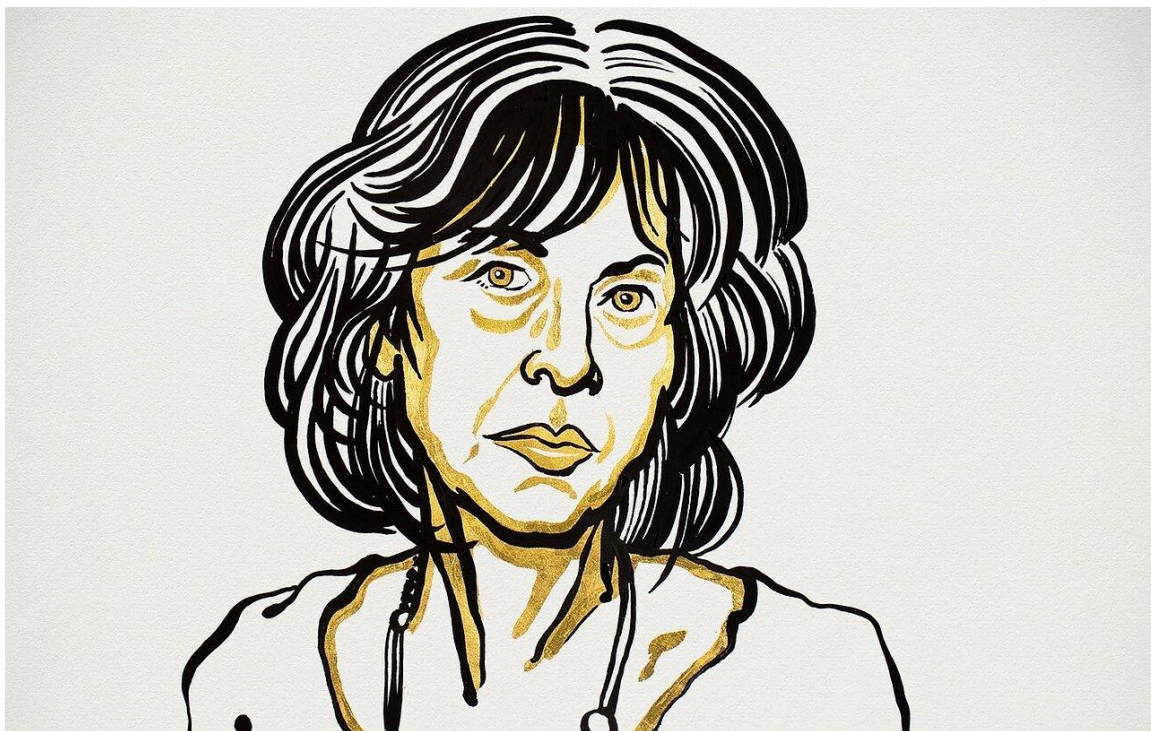
Taip pripažįstamos WFP „pastangos kovoti su badu, jos indėlis gerinant sąlygas taikai konfliktų veikiamuose rajonuose ir buvimas varomąja jėga siekiant užkirsti kelią bado kaip karų ir konfliktų ginklo, naudojimui“, nurodo apdovanojimą skyrusi komisija.

Pasaulio maisto programa kasdien prisideda prie Nobelio premijų steigėjo Alfredo Nobelio testamente aprašomo tautų brolybės siekio. Didžiausia Jungtinių Tautų (JT) specializuota agentūra WFP yra moderni taikos kongresų versija, kuriuos Nobelio taikos premija siekiama skatinti.

Koronaviruso pandemijai keliant bado pavojų dar milijonams pasaulio gyventojų, šia prestižine premija pripažįstamos WFP „pastangos kovoti su badu, jos indėlis gerinant sąlygas taikai konfliktų veikiamuose rajonuose ir buvimas varomąja jėga siekiant užkirsti kelią bado kaip karų ir konfliktų ginklo, naudojimui“, Osle skelbdama nugalėtoją sakė Nobelio komiteto pirmininkė Berit Reiss-Andersen (Berit Reis-Andersen).

WFP yra didžiausia pasaulyje su badu kovojanti ir maisto saugumą propaguojanti humanitarinė organizacija. 1961 metais įsteigta ši Jungtinių Tautų organizacija pernai suteikė pagalbą beveik 100 mln. žmonių 88 valstybėse.

2020 METŲ NOBELIO LITERATŪROS PREMIJA ATITEKO LOUISE GLÜCK

2020 metų Nobelio literatūros premijos laureate tapo Louise Glück už savo neabejotiną poetinį balsą, kuris su griežtu grožiu paverčia individualų egzistavimą universaliu.

L. Glück dažnai apibūdinama kaip autobiografinė poetė; jos darbai yra žinomi dėl savo emocinio intensyvumo ir dėl to, kad dažnai remiasi mitais, istorija ar gamta, kad apmąstytų asmeninę patirtį ir šiuolaikinį gyvenimą

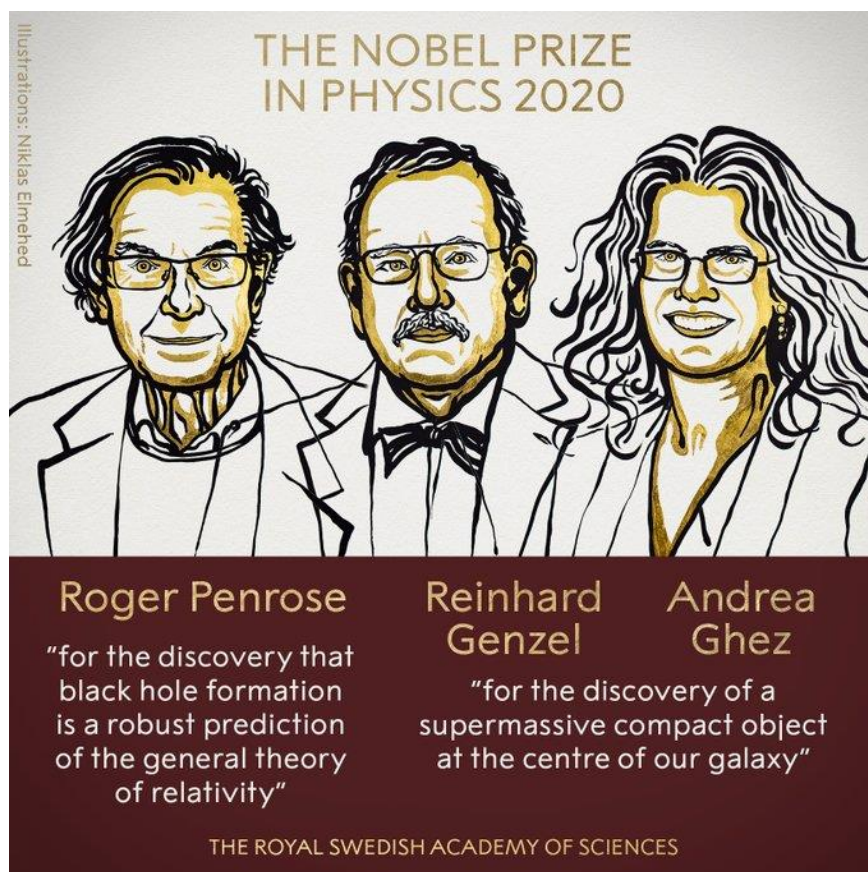
L. Elisabeth Glück – Niujorke gimusi ir užaugusi poetė, jau laimėjusi ne vieną literatūrinį apdovanojimą, taip pat ir Pulitzerio premiją. Jos poezija dažnai apibūdinama kaip autobiografiška ir pasižymi emociniu intensyvumu. Poetė kūryboje pasitelkia mitą, istoriją ir gamtą, aprašydama asmenines patirtis ir šiuolaikinę būtį. Mokykloje sirgusi anoreksija, L. E. Glück dažnai tyrinėja traumas, geismo, liūdesio ir izoliacijos temas.

Savo darbuose L. Glück daugiausia dėmesio skyrė traumas, troškimų ir gamtos aspektams. Jos poezija tapo žinoma dėl atvirų liūdesio ir izoliacijos aprašymų. Tyrinėtojai taip pat sutelkė dėmesį į savitą lyrinio „aš“ konstravimą, taip pat autobiografijos ir klasikinio mito santykį poetės eilėse.

Šiuo metu L. Glück yra Jeilio universiteto docentė, Rosenkranzo rašytojų rezidentė. Ji gyvena Kembridže, Masačusetso valstijoje.

2020 METŲ NOBELIO FIZIKOS PREMIJOS LAUREATAI APDOVANOTI UŽ JUODŲJŲ SKYLIŲ TYRINĖJIMUS

Šių metų Nobelio fizikos premijos laureatais tapo Rogeris Penrose'as už atradimą, kad juodųjų skylių susiformavimas buvo numatytas jau bendrojoje reliatyvumo teorijoje, ir Reinhardas Genzelis kartu su Andrea Ghez už supermasyvios juodosios skylės mūsų galaktikos centre atradimą.

Britas R. Penrose'as, vokietis R. Genzelis ir amerikietė A. Ghez 2020-ųjų Nobelio fizikos premijos laureatais tapo už savo atradimus apie vieną egzotiškiausių mūsų visatos fenomenų – juodąsias skyles. Oksfordo universiteto profesorius R. Penrose'as pasinaudojo pasitelkę iki tol nebandytus matematinius metodus, kad ištirtų Alberto Einšteino bendrąją reliatyvumo teoriją. Mokslininkas parodė, kad ši teorija numato milžiniškų juodųjų skylių, iš kurių ištrūkti negali nė šviesa, susiformavimą. Tuo tarpu Kalifornijos universiteto Berklyje profesorius R. Genzelis ir Kalifornijos universiteto Los Andžele profesorė A. Ghez atrado, kad mūsų galaktikos – Paukščių Tako – žvaigždžių judėjimą lemia plika akimi nematomas ir neįtikėtinais sunkus objektas galaktikos centre.

2020 METŲ NOBELIO MEDICINOS PREMIJOS LAUREATAI

Šių metų Nobelio premija už pasiekimus medicinos srityje atiteko amerikiečiams Harvey J. Alteriui (Harviui Dž. Alteriui) ir Charlesui M. Rice'ui (Čarlzui M. Raisui), taip pat britui Michaelui Houghtonui (Maiklui Hotonui).

Visi jie bendrai pagerbti „už hepatito C viruso atradimą“, paskelbė Nobelio komitetas Stokholme veikiančiame Karolinskos institute. Jie apdovanoti už „lemiamą indėlį į kovą su per kraują plintančiu hepatitu, didele pasauline sveikatos problema, sukeliančia kepenų cirozę ir kepenų vėžį žmonėms visame pasaulyje“, nurodė komitetas. Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) duomenimis, hepatito C virusu yra užsikrėtę daugiau kaip 70 mln. žmonių, o kasmet nuo šios chroniškos ligos miršta 400 tūkst. žmonių. Prestižinę premiją sudaro aukso medalis ir 10 mln. Švedijos kronų (959 tūkst. eurų). Nobelio medicinos premija šiemet įgijo ypatingą reikšmę dėl koronaviruso pandemijos, kuri akcentavo medicinos tyrimų svarbą visuomenėms ir ekonomikoms visame pasaulyje.

2020 METŲ NOBELIO EKONOMIKOS PREMIJA SKIRTA PAULUI MILGROMIRUI IR ROBERTUI WILSONUI

2020 metų Nobelio ekonomikos premija atiteko amerikiečių ekonomistams Paului Milgromirui ir Robertui Wilsonui už patobulintą aukcionų teoriją ir naujų aukciono formatų išradimus. Stanfordo universiteto profesoriai analizavo pirkėjų elgesį, išrado naujų aukcionų formatų neįprastoms prekėms, pvz., radijo ryšio dažniams parduoti.

 EKONOMIPRISET 2020
THE PRIZE IN ECONOMIC SCIENCES 2020

 KUNGL. VETENSKAPS-
AKADEMIEN
THE ROYAL SWEDISH ACADEMY OF SCIENCES

Photo: Stanford Graduate School of Business
Paul R. Milgrom

Photo: Stanford Graduate School of Business
Robert B. Wilson

Läs mer om årets ekonomipris: www.kva.se
Read more about this year's Prize in Economic Sciences: www.kva.se/en

Anot premiją skyrusios komisijos, aukcionai yra visur ir veikia mūsų kasdienį gyvenimą. Šių metų ekonomikos mokslų laureatai – Stanfordo universiteto profesoriai P. Milgromas ir R. Wilsonas – patobulino komercinių aukcionų teoriją ir atrado naujus aukciono formatus, naudingus viso pasaulio pardavėjams, pirkėjams bei mokesčių mokėtojams. Jie ne tik išaiškino, kaip veikia aukcionai ir kodėl jų dalyviai elgiasi tam tikru būdu, bet savo teorines įžvalgas panaudojo tam, kad išrastų naujus aukcionų formatus prekėms ir paslaugoms parduoti.

2020 M. NOBELIO CHEMIJOS PREMIJA SKIRTA DVIEMS MOKSLININKĖMS UŽ GENŲ REDAGAVIMO ĮRANKIO SUKŪRIMĄ

Prestižine premija įvertintos prancūzų mikrobiologė Emmanuelle Charpentier ir amerikiečių biochemikė Jennifer A. Doudna. Mokslininkės atrado vieną iš „aštriausių“ genų redagavimo technologijų – CRISPR/Cas9 genetines žirkles. Naudojantis šiuo įrankiu mokslininkai gali labai tiksliai keisti gyvūnų, augalų ir mikroorganizmų DNR.

Panašius tyrimus vykded ir daug šioje srityje nuveikęs Vilniaus universiteto mokslininkas Virginijaus Šikšnio tarp laureatų nebuvo. Dar 2018 metais VU Gyvybės mokslų centre dirbantis prof. V. Šikšnys Kavli premijos laureatu tapo už CRISPR-Cas9, arba vadinamųjų „genų žirklių“, atradimą. Premiją profesorius pasidalijo kartu su kitais dviem technologiją plėtojančiais mokslininkais – Maxo Plancko instituto (Vokietija) ir Nobelio premiją šiandien laimėjusiomis profesore Emmanuelle Charpentier ir Kalifornijos Berklio universiteto (JAV) profesore Jennifer Doudna.

E. Charpentier šiuo metu vadovauja Vokietijos Makso Planko instituto patogenų tyrimų padaliniui, o J. A. Doudna yra Kalifornijos universiteto Berklyje profesorė. CRISPR/Cas9 „genų žirklys“ sukėlė tikrą revoliuciją gyvybės moksluose ir leido mokslininkams atrasti naujus būdus veisti augalus. Šis genomo redagavimo metodas taip pat prisidėjo prie inovatyvių vėžio gydymo būdų ir vieną dieną gali leisti išgydyti genetines ligas.